Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

1

Europos LIETUVIS

Nr. 2(743). 1963.I.8 Londonas, 1963 metų, sausio mėn., 8 d. XVII metai

Melas UNESCO pinigais

UNESCO — Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacija — išleido rusų Tsaremiano ir Ronino parašytą knygelę „Rasių ir tautybių lygybės teisė SSSR". Knygelė išleista anglų kalba, taigi jos paskirtis yra „apšviesti" angliškai kalbančiuosius Vakarų kraštus, kaip gera gyventi Sov. Sąjungoje.

Rašydamas dėl tos brošiūros, britų „Spectator" žurnalas gruodžio 7 d. nurodo: „Tai yra gabalas grynos, šimtaprocentinės sovietinės propagandos. SSSR tautybių klausimas čia vis aiškinamas nukreipiant dėmesį į kitus pašalinius dalykus. Vis kalbama apie pramonės ir socialinę pažangą mažosiose SSSR respublikose. Daugelis teigimų yra smarkiai perdėti, o svarbiausia, kad jie visiškai nieko bendra neturi su tautinių siekimų klausimu. Naudojantis šitokiu palyginimo metodu, išeitų, kad Transkejaus teritorija yra žymiai pažangesnė už nepriklausomuosius Vakarų Afrikos kraštus, kadangi jos ekonomikos, švietimo ir kitų sričių lygis yra aukštesnis".

Ta tariamoji pažanga iškeliama kiekviename puslapyje. Tačiau pažangumą beaiškinant kartu išryškėja ir didžiulio masto kolonizacija. Knygelės autoriai, štai, tvirtina, kad sovietiniais laikais milžiniškų pasiekimų susilaukta Chakasijoje ir Altajuje. Bet žurnale „Voprosy Istorii" dar 1955 m. buvo rašyta, kad tose srityse dabar gyventojų daugumą jau sudaro rusai. Net buvo keliamas klausimas, kad iš viso nežinia, koks likimas ištiksiąs ten gyvenusias tautas. O chakasai dar 1923 m. sudarė 57 procentus gyventojų savo krašte. Sovietiniai šaltiniai tvirtina, kad dabar jų liko jau tik 30 proc., o kritiškesni šaltiniai sako, kad jų bėra jau tik 17 proc. „Spectator" iš tų duomenų darosi išvadą: „Vargu bėra reikalo čia dar ryškinti sovietinės tautybių politikos bruožus, tokius, kaip Krimo totorių išgabenimą iš jų gimtojo krašto (nusikaltimas, kuris ligi šiol vis dar nebuvo išpirktas), ir jis čia net ne minimas".

Didžiausią pasipiktinimą „Spectator" žurnalas pareiškia, kai knygelės autoriai pradeda kalbėti apie Pabaltijo kraštus. Jie rašo: „Sovietinė santvarka 1940 m. buvo atstatyta Pabaltijo respublikose (Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje), kurios savo noru įstojo į Sąjungą". „Spectator" tuoj pat prideda: „Tai yra paprasčiausias melas. Ar čia dar kartą reikia pakartoti nuogus faktus? Sovietai 1920 m. pasirašė su tomis trim valstybėmis sutartis, pagal kurias atsisakė „visų suverenumo teisių visiems laikams". Paskui 1933 m. buvo sudaryta nepuolimo sutartis ir užpuolimą aptariąs susitarimas, kuriame buvo pasakyta, kad jokie politiniai, kariniai, ekonominiai ar kitokie motyvai negali pateisinti užpuolimo. Tačiau slaptuosiuose naciųsovietų susitarimo protokoluose Pabaltijo valstybės buvo nuspręstos laikyti SSSR „įtakos sferoje", ir 1939 m. spalio mėn. sovietų vyriausybė ultimatumu užsitikrino su tais trim kraštais sau vadinamąsias tarpusavio pagalbos sutartis, pagal kurias jų žemėse buvo įkurtos karinės bazės. Tačiau ir pagal tas sutartis buvo duota garantijų, kad jokiu būdu nebus paliestas šių valstybių organizacinis, ekonominis ir socialinis tvarkymasis, karinės priemonės ir apskritai nebus kišamasi į jų vidaus reikalus. 1940 m. birželio mėn. visoms trims valstybėms buvo įteikti ultimatumai, reikalaujantieji sudaryti naujas vyriausybes ir įsileisti sovietų karinius dalinius. Įžygiavo sovietų armija, o po vadinamųjų rinkimų, kuriems buvo leista išstatyti tik komunistus kandidatus, tie kraštai buvo prijungti".

Papasakojęs šitą mūsų kraštų prijungimo istoriją, šis anglų žurnalas dar pareiškia pasipiktinimą, kad Vakarų valstybių pinigais buvo išleista tokia melaginga knygelė.

LORDŲ RŪMAI PRIEŠ SOVIETUS

Spausdinamasis straipsnis supažindina su propagandine knygele, angliškai parašyta rusų ir išleista tarptautinės UNESCO organizacijos lėšomis.

Tos knygelės klausimą gruodžio 18 d. svarstė ir Britanijos lordų rūmai. Lordui Conesfordui rūpėjo sužinoti, kas vyriausybės tuo reikalu daroma ar padaryta. Jis atkreipė lordų rūmų dėmesį į anos knygelės išsireiškimą, kad, girdi, 1940 m. Pabaltijo respublikose buvo atstatytas sovietinis režimas ir jos savarankiškai įsijungusios į Sov. Sąjungą. Jis kartu reikalavo, kad ta knygelė tuojau būtų išimta iš apyvartos ir kad ateityje UNESCO lėšos nebebūtų naudojamos panašaus pobūdžio leidiniams.

Lordas Dundee vyriausybės vardu atsakė, kad už tą leidinį atsakinga UNESCO. Jos vyriausiasis direktorius buvo dėl to įspėtas. Britų vyriausybė nesutinka su knygelės išsireiškimais dėl Pabaltijo kraštų ir reikalauja, kad būtų laikomasi tiesos. Vyriausybė per savo atstovą reikalauja, kad UNESCO būtų įsteigta komisija, kuri panašius leidinius tikrintų ir juose nepraleistų netiesos.

Tada lordas Conesfordas dar pakartojo, kad Britų vyriausybė niekada nepripažino Pabaltijo kraštų prijungimo. Jo išvada: reikia vis dėlto reikalauti, kad sovietai bent patys apsimokėtų už savo melagingą propagandą.

BIUROKRATIZMAS IR ATSILIKIMAS

(Elta) Gruodžio 6-7 dd. Vilniuje įvykusiame Lietuvos kom. partijos CK plenumo posėdyje kalbėjęs pirmasis sekr. A. Sniečkus („Tiesa" 287 nr.), kaip ir reikėjo laukti, visiškai pritarė Maskvoje lapkričio mėn. įvykusio plenumo nutarimams. Jis palietė ir Lietuvos ūkio, buities, partijos organizacijos, kontrolės klausimus. A. Sniečkus paskelbė, kad toliau vystoma pramonė, kad, galutiniais duomenimis, per ketverius septynmečio metus (1959-1962) pramonės gamybos apimtis padidėsianti 1,6 karto palyginti su 1,3 karto numatytais anksčiau. Lietuvoje sparčiau vystoma staklių ir įrankių gamyba, elektrotechnikos ir radiotechnikos pramonė. Vis dėlto dar daug esama blogų, atsiliekančių įmonių. Per dešimt 1962 m. mėnesių 96 įmonės, arba 17 proc. visų įmonių, neįvykdė bendrosios produkcijos išleidimo plano. Našumo didinimo tempai tiek pramonėje, tiek ir statyboje, esą vis dar maži. Pagal Sniečkų, o jis rėmėsi Maskvos plenumu, tik technikos pažanga būsiąs tas veiksnys, kuris įgalins pasiekti didžiausią darbo našumą ir sėkmingai išspręsti „materialinės-techninės komunizmo bazės sukūrimo uždavinius".

Pritardamas Maskvos nutarimams, Sniečkus dabar teigė, kad vieningai vadovaujant mokslinio tyrimo įstaigoms (suprantama — Maskvos — E.), būsią įmanoma sparčiau naudotis mokslo, technikos pasiekimais.

Sniečkus savo kalboje Vilniuje pripažino, kad dalis Lietuvos pramonės įmonių išleidžia žemos kokybės produkciją. Pvz., net Maskvos „Pravda" dėl blogos avalynės griežtai kritikavo Kauno „Raudonojo Spalio" fabriką (36 proc. avalynės su defektais...). Kauno „Nevėžio" fabrikas gaminąs vaikiškus vežimėlius, kurių niekas nenori pirkti. Bėda ir su siuvimo gaminių kokybe.

Naujas dalykas, kuris, Sniečkaus nuomone, prisidės prie pramonės darbo pagerinimo, tai sudaryti „patariamieji" gamybiniai pasitarimai, komisijos, per kurias darbininkai, tarnautojai, girdi, dalyvauja gamybos valdyme. (Kaip galima „pataria muoju" darbu dalyvauti valdyme? — E.).

Sniečkus teigė: neretai į atsakingas pareigas iškeliami darbuotojai, gerai nesusipažinus su jų dalykinėmis ir politinėmis savybėmis. Tai būtų užuomina, kad tie darbuotojai ir menki specialistai ir esą nepatikimi režimui žmonės.

Žemės ūkio srityje Sniečkus pripažino didelį vaidmenį gamybinėms valdyboms, esą, jų dėka organizuota sėja, nuimtas derlius. Tačiau, girdi, dėl nepalankių oro sąlygų žemės ūkyje nepasiekta „numatytų rodiklių", dėl to buvęs gautas mažesnis, negu pernai, žemės ūkio kultūrų derlius. Be to, Lietuvoje neįvykdytas grūdų ir kitų augalininkystės produktų pardavimo valstybei planas. Kad kolchozininkų būklė ir toliau sunki, tai liudija Sniečkaus žodžiai, kad šiais metais „šiek tiek padidėjo jų piniginis apmokėjimas už darbadienius". Jiems avansuoti per 9-nius 1962 m. mėnesius buvę išmokėta 25 mil. rublių, tai sudarą 25 proc. daugiau, negu pereitais metais. Girdi, vis dar esą trūkumų atlyginant kolchozininkams, jiems mokant avansus. Sniečkus nurodė: didelė dalis lėšų, skirtų kolchozininkų darbui apmokėti, panaudojama... išpūstam valdymo aparatui išlaikyti.

Žinoma, į Chruščiovą nusižiūrėjęs, ir Sniečkus aiškina kukurūzų naudą ūkiams, girdi, Lietuvoje dar nesąs jais prarastas pasitikėjimas.

Iki gruodžio 1 d. kolchozai ir sovchozai išskyrė kukurūzų pasėliams 132 tūkst. hektarų.

Partinis vadovavimas Lietuvoje stiprinamas, nes juk taip nutarta Maskvoje. Sniečkus paaiškino, kad Lietuvoje naujai sukuriami zoniniai pramoniniai gamybiniai partiniai komitetai. Dabar sudaromi gamybinių valdybų partiniai komitetai partijos rajonų komitetų teisėmis. Tų gamybinių valdybų ligšiol buvo 34, ir dabar jų skaičius pakeliamas ligi 41. Biurokratinis aparatas plečiamas — taigi, gam. valdybos partinio komiteto aparate būsią 10-12 inspektorių organizatorių, jiems vadovausiąs partinio kom. sekretorius. O iš viso tokio partinio komiteto aparate bus net „apie 21 atsakingą darbuotoją". Kiekvienam gam. valdybos part. komitetui vidutiniškai priklausys 50 kolchozų, sovchozų, RTS (remonto, traktorių stotys), MMS (mašinų, melioracijos st.) ir kt. pirminių partinių organizacijų. Kaip nurodė Maskvos plenumas, ir Lietuvoje keičiama LKP CK struktūra, sudaromi: CK Prezidiumas, du biurai: vienas pramonės ir vienas žemės ūkio gamyboms vadovauti.

Naujas kursas moksleiviams

(E) Per Vilniaus radiją gruodžio 12 d. pranešta: nuo šių mokslo metų antrojo pusmečio bendro lavinimo vid. mokyklų baigiamosiose klasėse ir spec. vid. mokyklų paskutiniuose kursuose įvestas naujas kursas — visuomenės mokslo pagrindai. Tai naujas būdas dar labiau moksleiviją apkrauti žiniomis apie komunizmą.

SUSITIKIMAI PARYŽIUJE

Lietuvos ministeris Prancūzijoje S. Lozoraitis, būdamas tarnybos reikalais Paryžiuje, lankėsi užsienio reikalų ministerijoje ir dalyvavo Prancūzijos-Baltijos draugijos valdybos posėdy. Susitaręs su Pavergtųjų Europos Tautų organizacija ir Lietuvos Laisvės Komitetu, jis turėjo eilę pasikalbėjimų Pabaltijo valstybių klausimais su įvairių kraštų parlamentų nariais, suvažiavusiais į Vakarų Europos Unijos asamblėją Paryžiuje.

Prancūzijos-Baltijos draugijos gen. sekretorius suruošė Pabaltijo valstybių atstovams pusryčius, kuriuose dalyvavo min. Lozoraitis, Estijos ministeris K. Pusta, Latvijos chargé d' affaires a.i. K. Berends, Lietuvos pasiuntinybės patarėjas J. Baltrušaitis, draugijos garbės pirmininkas Prancūzijos parlamento užsienio reikalų komisijos pirmininkas M. Schuman, draugijos pirmininkas senatorius gen. Ganeval ir kiti parlamentarai.

MIN. S. GIRDVAINIS POPIEŽIAUS AUDIENCIJOJE

Lietuvos ministeris prie Šv. Sosto S. Girdvainis buvo priimtas Jo Šventenybės Popiežiaus Jono XXIII bendroje audiencijoje su kitais diplomatinių misijų šefais ir pateikė Šventajam Tėvui Kalėdų bei naujųjų metų linkėjimus Lietuvos ir savo vardu.

Gyventojai reikalauja, o įmonės atsisako gaminti prekes

(E) Lietuvos vartotojų kooperatyvų s-gos valdybos pirm. A. Jankauskas gruodžio 9 d. per Vilniaus radiją džiaugėsi, kad daugelyje Lietuvos miestų rasime universalines krautuves, kad darbo žmonės perkasi kreditan ir kad kolchozuose parduotuvės pastatytos iš surenkamojo gelžbetonio blokų. Visur, esą, pažanga, tik... ir vėl iškyla trūkumai. Anot Jankausko, dažnas reiškinys, kad iš parduotuvių pirkėjai išeina nieko nenusipirkę. Jis pripažino ir priminė, kad avalynės, siuvinių, namų apyvokos daiktų, maisto pramonės produkcijos kokybė dar nepatenkina pirkėjų poreikių. Prekės blogai įpakuojamos. Pasirodo, jau dabar visa eilė įmonių atsisako gaminti didelę paklausą turinčias prekes. Pvz., „Spindulio" fabrikas atsisakęs gaminti skalbimo miltelius. Dažnai prekės sužalojamos jas blogai pakuojant — pvz., supakuojama po 200-300 minkštų žaislų į vieną dėžę ir... jie smarkiai sugadinami. Kitų prekių dalys atsiklijuoja, su trūkinėja begabenant. Trūkumų, įvairaus broko būna ir kitose srityse.

Nauja gamykla Lietuvoje

(E) Tauragėje statoma nauja gamykla, užimanti 11 ha plotą — tai keramikinių vamzdžių gamykla. Ligšiol tie vamzdžiai buvo įvežami iš kitur. Drenažo vamzdžiai būsią gaminami iš vietinio molio, o kanalizacijos vamzdžiams žaliava numatyta gabenti iš Borodičio uolynų.

Europos ir Amerikos spaudos nuotrupos

Blokai ir nesutarimai

Sov. Sąjunga nesutaria su Kinija, o Amerika nevisada sutaria su savo sąjungininkais Europoje. Išeitų, kad abiejuose blokuose vyksta maždaug panašūs dalykai. Švedų „Stockholms Tidningen" dėl to rašo:

„Chruščiovas turi nesusipratimų su Mao Tse-tungu, Kennedys su de Gaulle'iu ir Adenaueriu. Bendrosios Vakarų politikos jau nebegali vien Vašingtonas padiktuoti, kaip prieš keletą metų galėjo. Šitokiu pat būdu buvo sukrėsta ir Maskvos kaip centro padėtis. Kiniečiai kiekvieną susitarimą su „imperialistais" laiko išdavimu. De Gaulle'iui ir Adenaueriui atrodo, kad pasitarimai Berlyno klausimu yra nereikalingi. Abu jie turi didelių galimybių trukdyti amerikiečių-rusų pastangas pradėti tartis. Taip pat ir kiniečiai nemaža sunkumų gali pridaryti Chruščiovui. Kitais žodžiais tariant, tiek Vakaruose, tiek Rytuose sustiprėjo išcentrinės jėgos. Visa tai rodo, kad tasai vyksmas tęsis ir toliau ir kad jis bent pasunkins galimybes, jeigu visiškai neužkirs kelio, tartis rusams ir amerikiečiams, kurie rodo tam noro".

Tačiau ar lygiai taip pat reikalai vyksta abiejuose blokuose? Vakarai visas galimybes svarsto laisvai, niekuo nesidangstydami, kaip Rytai. Tai yra greičiau tik pasidalijimas nuomonėmis. Tokią savo nuomonę, pavyzdžiui, dėl Amerikos vadovavimo britų „The Guardian" reiškia šitaip:

„Visais atvejais, kuriais prezidento Kennedžio nusistatymas skiriasi nuo jo sąjungininkų Europoje, jis vis yra teisingas, o jie neteisingi. Pati tinkamiausia šio krašto politika būtų remti jį. Be abejo, įmanoma įsivaizduoti, kad kuris nors prezidentas ateityje gali norėti pasukti sąjungininkus klaidinga linkme. Dėl to griežtai logiškai reikalą svarstant, kai kas ims ginčytis, jog prez. Kennedžio griežta vadovybė galėtų sudaryti precedentą ateičiai ir jog dėl to J. Valstybės neturėtų naudotis per daug didelėmis teisėmis Vakarų sambūriuose. Ilgainiui stipri amerikiečių vadovybė gali būti nebetinkamas veiksnys visiškai jau susitvarkiusiai Atlanto bendruomenei, kurioje europiečiai galėtų turėti svaresnį balsą, negu dabar, ir britų politikos vairuotojai to dalyko neturėtų išleisti iš akių. Tačiau šiuo metu tiesiog sunku įsivaizduoti, kaip galėtų būti nutiesti pamatai tikrajai Atlanto bendruomenei, jei amerikiečiai dabar stipriai nevadovautų jai".

SOVIETINĖ LOGIKA

Vertindamas Chruščiovo kalbą su visais pasiūlymais dėl Berlyno, amerikiečių „Christian Science Monitor" rašo:

„Mirtis jauno rytinės zonos vokiečio, kuris buvo pašautas pasieniečių ir be pagalbos mirė, jam yra natūrali išdava „nusikaltimo", noro pabėgti, išvengti komunistinio režimo. Sovietų ministeris pirmininkas Chruščiovas naudojasi ta proga — šįkart be ultimatumo — kelti iš naujo savo reikalavimams pakeisti Vakarų Berlyno padėtį. Paslapčių nežinančiam tie pasiūlymai galėtų atrodyti žavūs. Tačiau kai reikalą išsiaiškiname, tai, matyti, kad tie pasiūlymai neturi nė truputėlio teisėto pagrindo".

NEHRU KLAIDOS

Indijai ir Pakistanui pradedant tartis dėl Kašmiro, šveicarų „National-Zeitung" rašo:

„Jeigu Nehru būtų vedęs ne tokią išdidžią politiką Pakistano atžvilgiu ir būtų sutikęs Kašmire pravesti tą jau seniai reikalaujamą ir J. Tautų pageidaujamą visuotinį balsavimą — gyventojų atsiklausimą, tai Pakistanui nebūtų reikėję Pekinge paramos ieškoti. Indijos ministeris pirmininkas Pakistane įžiūrėjo „priešą Nr.1" ir nenorėjo matyti, kad tas priešas yra Kinija. Dabar, jau vakariečių spaudžiamam, jam tenka tartis su Ravalpandžiu, kai kiniečiai gresia kraštui".

Septynios DIENOS

„ŠNIPAI" LATVIJOJE

Rusų „Izvestijos" paskelbė, kad Latvijoje buvo suimti 4 „šnipai", kuriuos emigrantai buvę pasamdę.

Vienas jų buvęs apmokamas amerikiečių, britų ir švedų žvalgybų.

VIETOJ NORSTADO LEMNITZERIS

Sąjungininkų karinių pajėgų vadas Europoje gen. Norstadas pasitraukė iš pareigų.

Jo vieton paskirtas gen. Lemnitzeris, kuris jau perėmė pareigas.

CHRUŠČIOVAS R. VOKIETIJON

Chruščiovo vadovaujama sovietų delegacija atvyksta į R. Vokietijos komunistų partijos kongresą, kuris prasidės sausio 15 d.

Vakarų stebėtojai galvoja, kad ta jo kelionė gali būti susijusi su reikšmingais pasiūlymais dėl Berlyno. Jis galįs duoti smulkesnių nurodymų, kuriomis sąlygomis būtų įmanoma sutvarkyti Berlyno klausimą.

PASITRAUKIA RAUDONASIS DEKANAS

Artimus ryšius su sovietais palaikąs ir jų propagandą skleidžiąs Canterburio Britanijoje dekanas Dr. Johnsonas pasitraukia iš pareigų.

Jis buvo gavęs raudonojo dekano vardą. Dabar jis jau 88 m. amžiaus.

BEDARBIŲ DIDĖJA

Apie sausio mėn. vidurį D. Britanijoje bedarbių skaičius gali siekti 650.000.

Anglijos Bankas numušė procentą iki 4, kad pramonė galėtų judėti. Tais sumetimais sumažinti ir perkamieji mokesčiai.

KATANGA UŽIMAMA

J. Tautų kariniai daliniai vis dėlto užiminėja Katangą (Kongo provinciją, kuri nenori įsijungti į bendrą valstybę).

Užimant sutinkama pasipriešinimo. Kai kur būna susprogdinti tiltai, užversti keliai.

RAKETOS KUBOJE

Amerikiečiai skelbia, kad Kuboje yra 500 rusiškų priešlėktuvinių raketų ir 144 raketoms iššauti įtaisai.

Viskas paskirstyta 20 bazių.

Kuba turinti 250.000 armiją, kurios dalis yra atsargoje. Be to, ji turinti 16 artimo nuotolio raketų, daugiau kaip 100 MiG sovietinių kovos lėktuvų, apie 3000 įvairių artilerijos pabūklų, 350 vidutinių ir sunkiųjų tankų, 70 helikopterių, 34 torpedinių laivų.

SUSIRŪPINIMAS ŠIAURE

Britų vyriausybė svarsto, kokių priemonių imtis sumažinti nedarbui.

O nedarbas ypač smarkiai yra palietęs krašto šiaurę. Gali būti, kad tiems nedarbo dalykams svarstyti bus sudaryta speciali komisija ar net ministerija.

NESUSIPRATIMAS SU EVANGELISTAIS

Į Amerikos ambasadą Maskvoje įsiveržė 32 rusų kaimiečiai, daugiausia moterys ir vaikai, prašydami padėti jiems iškeliauti iš Sov. Sąjungos, nes čia jie būsią sušaudyti, kaip religinės evangelistų sektos nariai. Jie 4 dienas važiavę iš Černogorsko Sibire, apie 2000 mylių nuo Maskvos.

Sovietų milicija verkiančius ir protestuojančius juos susivarė į autobusą ir nusigabeno.

PASAULYJE

— Anglijos Bankas paskolų procentą numušė iki 4.

— Moravijoje netoli Blansko, kasinėjant rasta 4000 sidabrinių pinigų, kaldintų XIII amžiuje.

— Britų komunistų vadas Gollanas mėtęsis Maskvoje su Chruščiovu.

— Rytų Vokietijos vyriausybė pakėlė kainas pristatomiems skudurams, buteliams, sagoms ir naudotam popieriui.

— Jugoslavijos vidaus reikalų ministeris paskelbė, kad per 1962 m. buvo suimti kaip šnipai 316 užsieniečių, daugiausia albanai.

— Kanada pasirašė naują sutartį, pagal kurią ji parduos Kinijai 34 mil. bušelių kviečių už 65 mil. dolerių.

— Neapolio policija suėmė gaują, kuri, apsirūpinusi įvairiomis priemonėmis, išvogė paskendusį britų laivą „Ashanti Palm".

A. A.

JUOZUI ŽUKAUSKUI

mirus,

jo žmonai liūdesio valandą nuoširdžią užuojautą reiškia

Leeds lietuviai

TOLIMOJI AMERIKA

RAŠO A. PUŽAUSKAS

ŠVENTIŠKOS NUOTAIKOS

Kalėdos, Naujieji Metai... Čikagoje visos save gerbiančios organizacijos ruošia sutikimus. Vienos norėdamos pasipelnyti, kitos tik patriukšmauti. Jau ir salių ima pritrūkti. Ir daugumas smuklių sutinka naujuosius metus savo klijientų tarpe. Tad gėrimo-gėrimėlio visur liete liesis, šampano kamščiai šaudys, ir bus džiaugsmo begalinio. Čikagos policija ruošiasi dideliam girtų vairuotojų antplūdžiui. Jau ir taip netoli penkių šimtų užmušta šiais metais Čikagos apskrityje. Manoma, kad tas skaičius švenčių proga vėl paaugs.

Ko gi galėtume palinkėti mūsų turtingai ir laimingai visuomenei Amerikoje? Kad kiekviena šeima skaitytų daugiau lietuviškų knygų ir laikraščių. Ypač knygų klausimas kelia nerimo mūsų kultūrininkams. Laikraščius vis dar skaitome. Kur gi daugiau sužinosi, kur koks parengimas vyksta, koks balius skelbiamas. Knygų vis tik mažokai išperkama. Leidėjai sako, kad nors atsirastų koks 2-3 šimtai garantuotų pirkėjų, tai jau knygą galima būtų ir išleisti. Baldų krautuvėse nevisur knygų lentynų galima ir gauti. Nėra laiko skaityti. Čia tos televizijos begalės programų nuo ryto iki vėliausios nakties. Ir amerikoniškam kasdieniniam laikraščiui perskaityti reikia geros valandos. O prie savo „rezidencijos" atsiranda begalės darbų, rudenį lapus surankioti, žiemą sniegą nuvalyti, o vasarą be jokio perstojimo laistyti žalius žolynėlius. Nėra kada knygų skaityt!

Kitas linkėjimas turėtų būti — vienybės. Pagalvoji, kaip mes nuvalkiojome tą gražų žodį, prasmingai Kudirkos pavartotą. Kiek mes jo nevartojame ir viens kitam, kaip futbolo, nespardėme. O jos kaip trūko, taip ir trūksta. Juo toliau, juo labiau pikti daromės, vis daugiau ir kandžiau vieni kitiems už pakinklių griebiame. Praėjusieji metai nebuvo nė kiek geresni. Jau nemaža kovų nukovota, frontų išgriauta, daug gerų vyrų ir moterų su žeme sumaišyta, sutvarkyta, pamokyta. Daug griausmo ir žaibų regėjome po audiencijos pas prezidentą. Sutvarkėme Narkėliūnaitę dėl jos filmo iš Lietuvos (žmonės, kurie matė, pasakoja, kad ir Kuraitis nieko geresnio neparodė iš savo kelionės po Lietuvą, bet jo niekas nei puola nei bara). Gavo pylos Dr. Grigaitis, gavo pylos Bendruomenė ir dypukai apskritai. Mėtėmės akmenaičiais prieš kultūros kongresą ir jam pasibaigus. O pabaigoje išsirikiavo kovos rikiuotėn mūsų gal gar bingiausios ir svarbiausios pajėgos — organizuotieji Ūkininkai ir jų šalininkai prieš karius. Matote, ūkininkų sąjunga pasimeldė už Suvalkijoje nuteistus ūkininkus ir padėjo vainiką prie čikagiškio paminklo Žuvusiems už laisvę. Ar už tuos suvalkiečius tas vainikas buvo, ar už visus žuvusius ūkininkus, ginčo metu liko kaip ir nebeaišku. Ramovėnai ir veteranai smarkiai užpykę pradėjome puolimą. Taip ir prasidėjo. Regis, kad mūsuose mėgstama kai kada ir provokacijų pasiūlyti vieni kitiems. Sakysime, visi žinome, kaip nekurios mūsų grupės nemėgsta prisiminti gruodžio sukilimo ir perversmo, o vis dėlto kiti, štai, ruošia ta proga minėjimus ir švenčia tą dieną, kaip didelę šventę. Aišku, spaudoje tuoj ir prasideda apsišaudymai. Ir vėl nuo Adomo ir Ievos pradedame saldžiais prisiminimais mėtytis. Kas kur kada blogai padarė, kas vadovavo, kas ministeriu buvo. Prirašom didžiausius laikraščių puslapius. O jaunimą apsi sukdami barame ,ko jis mūsų laikraščių neskaito. Jaunimui nerūpi, kas prieš šimtą metų buvo, jis žiūri į ateitį.

Taigi linkime vienybės. Linkime ir kantrybės. Tiems darbininkams, kurie visur suspėja, visur dalyvauja, viską ant savo pečių išneša. Kiti arba snaudžia, arba geria. Reikia pasakyti, kad tokių gyvųjų dar labai, labai daug yra. Tiek tų organizacijų, tiek tos veiklos! Ir to paties jaunimo labai puikaus priauga. Dažnai gauni įspūdį, kad ne vienas mūsų komentatorius per daug pesimistiškai žiūri į lietuvybę Amerikoje. Patys geriausi lietuviai dar tebėra mokyklose. Tų vaikų lietuviukų, kai pasižvalgai kur piknikuose ar parengimuose — kaip pupų. Šeštadieninės mokyklos pilnos. Ši rudenį dar viena nauja įsisteigė, visos dainuoja, šoka, kugelį valgo ir kitaip savo lietuvybę demonstruoja. Įsisteigė ir nebuvėlis vaikų teatras. Pagal voji, kai jie visi užaugs, kiek to darbo nudirbs. Daug nubyrės ir amerikoniškoje košelienoje susimaišys, bet daug ir išliks sąmoningais...

Kalbant apie susimaišymą, prisimena tokia istorija. Vienas žydų vaikas Amerikoje prieš Kalėdas labai užsimanė Kalėdų eglutės. Nupirk ir nupirk man eglutę, prašo mamos. Mama dar nieko, bet senelis, barzdotas ortodoksinių pažiūrų žydas, visai pasipiktino; visaip vaikui aiškino, kad jie ne krikščionys, kad jiems negalima švęsti Kalėdų, bet vaikas nenurimo ir kas dien verkė eglutės. Senis žydas ilgai mąstė ir rabiną klausė, kas daryti, kaip nuo to vaiko užsispyrimo išsisukti. Dvi dienas prieš Kalėdas pasaulio žydija švenčia vadinamąją Hanukkah dieną (paminėti savo rabinui Mattatijai, kuris prieš du tūkstančius metų nugalėjo syriečių pajėgas, tuo metu spaudusias žydus). Taigi senis žydas vieną dieną nuėjo ir nupirko Kalėdų eglutę. Parnešęs namo pastatė vidury kambario. Vaikas smarkiai nudžiugo, plojo rankom ir šaukė: Kalėdų eglutė, Kalėdų eglutė. Senis žydas gi sako: kvaily, čia ne Kalėdų eglutė, čia Hanuka krūmas.

„Tėvynės karo" vaizdai

„Tiesoje" išspausdinta žinutė, kad mokslų akademijos bibliotekoje Vilniuje saugoma kolekcija-atvirukų rinkinys 1812 metų „Tėvynės karo tema". Kadangi atvirukuose vaizduojami Kutuzovas, Bagrationas ir „kiti rusų armijos karvedžiai", tai įdomu, apie kokią gi čia tėvynę kalbama.

Aišku, apie Rusiją.

O jei apie Rusiją, tai nuo kada gi lietuviškam laikraščiui ji pasidarė tėvynė? O jei iš tikro vilniškei „Tiesai" Rusija yra tėvynė, tai ko gi ji nesikrausto į Maskvą? Lietuva yra mūsų, lietuvių, tėvynė, ir mes Rusijos laikyti savo tėvyne niekada nežadėjome ir dabar nežadame.

Tačiau, matote, kaip ta vilniškė „Tiesa" kartais ima ir neišlaiko ir turi nusiėmusi kaukę parodyti tikrąjį pardavikišką savo veidą.

AR SIRIJOS GIRA ŠITAIP IŠSIPERKA?

Dar atsimename, kaip Sirijos Girai nepasisekė su romanu „Voratinkliai draikės be vėjo". Bolševikų kritikai juk paskelbė, kad aname romane jo vaizduojamieji žmonės yra supuvę miesčionys. Ar seniai gi jis dėl to buvo puolamas? Kur tau, tik prieš porą metų!

O dabar tas pats Sirijos Gira „Literatūroje ir mene" išėjo pulti už save žymiai jaunesnio rašytojo Dautarto. Puola jis visu aštrumu ir atvirumu, kad Dautarto trumpame kūrinėlyje dabarties žmonės pavaizduojami lygiai tokie pat neigiami, kokie buvo ir Sirijos Giros romane.

Žinoma, jei Dautartas ir nepataikė parašyti taip, kaip bolševikams reikia, bet ir parašė jis ne didžiulį romaną, o tik trumpą apsakymėlį. Nebūtų, rodos, ko ir belyginti. Bet, matyt, Sirijos Girai reikalinga viešai išsipirkti savo nepasisekimą. Štai, žiūrėkite, koks jau dabar aš esu!

Žiūrime, tačiau pasigėrėti negalime. Daug gražiau atrodė, kai Sirijos Gira buvo puolamas. Tada sakėme: partijos patikėtiniai drasko rašytoją. O ką gi mes dabar galime pasakyti, kai išplautais smegenimis rašytojas ima vanoti savo jaunesnįjį draugą?

Ar kas nors pasidomėjo, kur buvo Inčiūra?

„Literatūra ir menas" skelbia, kad Vašuokėnų kultūros namuose buvo aptarta naujoji K. Inčiūros poezijos knyga. Prisirinkę ne tik jaunimo, bet ir poeto amžininkų.

Tik ar nors vienas jų išdrįso viešai pasidomėti, kur Inčiūra išbuvo daugelį metų ir kodėl jis nieko nerašė? Tur būt, niekas ir nepagailėjo, kad jis daugelį metų praleido ištremtas Sibire.

Dobužinskio paroda

(E) Gruodžio 10 d. Vilniuje, aktorių namuose, atidaryta tapytojo, teatro dekoratoriaus, grafiko — Mstislavo Dobužinskio darbų paroda sukėlė didelį susidomėjimą. Lietuvoje (Kaune) M. Dobužinskis gyveno 1929-1939 m. ir per šį laikotarpį jis sukūrė dekoracijas ir kostiumų eskizus daugiau kaip 40 operos, baleto, dramos pastatymų.

Jaunoji LIETUVA

MAIRONIS

(17)

II

Pas Jušką nemaža svečių susirinko:
Aplinkiniai, gentys, draugai;
Tiktai Bilazaras atvykt nepaslinko:
Užpykęs, mat, rūgsta ilgai.
Juškienei pačiai, lyg kas būtų įgnybęs,
Nešviečia saulutė iš veido;
Ir Vandai reikėjo nemaž atkaklybės,
Lig motina jai nusileido.
Bet Vanda pasakė: už to, ne už kito
Ji nor ištekėt... ir ištvers!
Ir veltui Juškienė į nuomarį krito:
Neperlaužė ginčo dukters.
Ant galo, juk Vandai tekėti ir laikas;
Ne ko jau per daug belebauti.
Mankauskis? Bet tas prasiskolino paikas!
Šunims vien tik šėką bepiauti!
O čia inžinierių ir dargi turtingą
Pasisekė Vandai užburti.
Tik ta pavardė!.. pavardė nelaiminga!
Ar antrą jai „s" nepridurti?*)
Taip mąstė Juškienė. Juška ir patsai
Gal žento norėjo sau kito,
Bet metai, kaip Rainio negirdžias visai,
Tarytum į vandenį krito.
Galop rasit Juozu ne ko ir tikėtis:
Pats užpernai Vandai juk piršo
Karštai inžinierių; kaip matos, mylėtis
Nemoka patsai, ar užmiršo.
O Vanda ar draugą jaunųjų dienų
Užmiršo taip pat? Ar nuduoda?
Sau čiauškia ir skraido tarp meilės tarnų,
Lyg kregždė užmačiusi uodą.
Rods, Dievas, neskriausdamas veido skaitumo,
Sutvėrė jai kūną! Bet skolos karščiausią
Malonę atšaldo; o kraičio didumo
Tik Tumas iš aukšto neklausė.
Šiandieną, kaip sutarta susižieduojant,
Žadėjo nuo Volgos atvykti;
Bet veltui belaukia svečiai atvažiuojant,
O Vanda net pradeda pykti.

*) Pavyzdžiui, kai kas savo pavardę rašydavo: „Usass", kad bent tuo būdu paslėptų savo lietuvybę.

III

Kur Tumas? Pas kunigą Glinskį sugaišo.
Nekaip per pusnis ir išbris!
O čia dargana su žeme dangų maišo:
Net žengti baisu pro duris.
Sutemo visai, kai pailsęs ant galo
Žiemys apsimalšė nedoras;
Rytys atsisuko; iš karto atšalo,
Ir ėmė blaivytisi oras.
Pro varpinyčią išplaukė mėnuo raudonas,
Šešėlį nutiesdamas ilgą;
Pražiūro žvaigždžių ant dangaus milijonas;
Tiek pat jų nuo pusnių sužvilga.
Ramumas mirties! Užpustyti laukai —
Lyg baltos sustingusios jūrės!
Nei kelio, nei ženklo! Tik dunkso miškai,
Ir šviečia dangus tik sužiūrės.
Gerai, kam apylinkė ne svetima,
Kas medį kiekvieną pažįsta!
O ne, tai verčiau tau namų šiluma,
Nes tas tik iš kelio neklysta.
Seniai jau žiemos nevažiavęs keliais,
Beskubinas Tumas greičiau
Pas Jušką; bet Glinskis jo vieno neleis,
Pats kelią išvedęs arčiau.
Abudu šnekučiai, tik užpernai metą
Pas Rainį arčiau pasižinę,
Bet porą tikrai besutiktumei retą
Taip bendrą ir taip sutartinę.
Tiek turi šnekos nesimatę ilgai!
Tiek klausimų! Tiek atmainų!
Rods, kalbos nelinksmos: dejonės, vargai
Jiems veržias iš lūpų jaunų.
O Glinskis, nekartą visai nusiminęs,
Tik mosteli ranka ir tyli;
Tai skundžiasi vėlei, skriaudos begalinės
Atmindamas sopantį gylį.

IV

Gyvatos pradėdami rytmetį šviesų,
Tiek daug padarysią tikėjos!..
Bet žmonės jų siekį ir aukštą ir tiesų
Sulankstė, kaip siūlą verpėjos.
Sumanymai gražūs be vaisiaus paliko,
Sutikdami ginčą tiktai.
Išjuokdami žmonės juos priešais sutiko,
Perskrodę krūtinę šaltai.
Tikėjos prikelti kapus Gedimino
Ir kalbą senovės gadynės;
Už tai litvomanais visi išvadino
Ir net piktadėjais tėvynės.
Kur jųjų draugai, tiek iš ryto žadėję?
Ar skursta, paskendę varguos,
Ar linksminas, puotų stiklus pamylėję,
Ar šąla Sibiro snieguos!
Jaunuomenė mūsų, gražiausia viltis,
Maskolių mokyklose žūva,
Nes mokslo šventyklose niurkso naktis,
Kurioje ji doriškai pūva.
Po visą Europą visur atgimimas,
Tiktai Lietuva — nelaiminga!
Maskolių nežmoniškas užsikirtimas
Suvaržė ją pančiais vargingą.
Ją žudo liga, o gydyklos užgintos:
Nuodus vien tegalima gerti!
Švenčiausios ir teisės ir tiesos pamintos,
Vien leista žaizdas jai atverti.
Užginta jai prosenių šventas liežuvis;
Jai uždrausta mokslas ir raštas;
Net motinos vardą užmiršo lietuvis,
Ir jam Lietuva — ne jo kraštas!..
Iš vargo jis bėga į svetimą šalį
Ir plaukia Atlanto marias;
Ne auksas jį traukia: mylėti jis gali
Tik savo žaliąsias girias.
Taip Burba pabėgo, ir Kaupas, ir Šliūpas,
Milukas... ir daugel kitų!
Varguoliai ir ten nebe vygėse supas,
Ilgėdamies savo kraštų.

V

Nors Tumas mąstyti šaltesniai papratęs,
Ne taip nusiminęs žiūrėjo;
Tačiau abrusitelių margos gyvatės
Lig soties ir jam įkyrėjo.
Šitai devynioliktas amžius ryto
Kvailai savo galą užrauks,
O tiek barbarizmo! Ir, broli, ant to
Europoj nei šuo neužkauks.
Kada geresnių ar sulauksme laikų?
Tikėkis!.. Tikėtis belieka!
O kiek gi per tai žūva mūsų jėgų!
Kiek talentų eina per nieką!
Paimkime Rainį! Tikrai be pavydo
Jam Viešpats ir proto ir būdo
Gausiai nepaskundė; vos jėgos pražydo,
Žandarai į šiaurę išgrūdo.
Visiems jis atsakantį žodį atrado;
Pažadint mokėjo... ir rišo!
Šiandieną būrelis, palikęs be vado,
Kaip žydų bitelės sumišo.
Gal Jakštas ir Klimas, giliai įsikasę
Į savo raštus, ką ir veikia;
Bet žodžio reik gyvo, kurs pakelia dvasią!
Vienybės ir ryšio mums reikia!
Nustojo bešvitus ir mūsų „Aušra":
Ją kitos dabar pravardžiuoja,
Maitinasi ginčais... nelaimė tikra!
Ir mėnesį, du tegyvuoja!
Nelinksmas šiandieną man susižiedavimas
Išpuolė iš Dievo rankutės,
Ir Rainio man rūpi daugiau paliuosavimas,
Kaip Vandos viliokės akutės.

VI

Čia Glinskis, staigiai atsisukęs į Tumą,
„Nejau atsirastų?" paklausė,
„Kas jį paliuosuot išgalvos galimumą?
Žandarą papirkti — sunkiausia". —
— „Neminkštas tai riešutas", Tumas atsakė:
„Daug, žinoma, auksas padaro;
Maskoliai jį mėgsta, taip jau kaip baltakę!..
Bet jais neprigausi žandaro.
Čionai ne iš pažemio klebinti reiktų:
Visų neužbursi šunų.
Čia vien pažintis gal šį tą tepaveiktų,
Bet reikia pečių nesilpnų", —
— „Ar Goštautas kartais sušelpt negalėtų?"
Atsiliepė kunigas Jonas:
„Tiktai abejoju, ar pats panorėtų:
Didus tai ir atbulas ponas.
Bet visgi pas jį parašysiu ryto:
Daug darė jis man kitados;
Tik klebint už Rainį... o ne, jis ant to,
Žinau, nesutiks niekados". —

(Bus daugiau)

TRYS KARALIAI

„Mes matėme Jo žvaigždę rytuose ir atėjome su dovanomis jo pagarbinti..."

Trijų Karalių šventė graikiškai vadinama „Epifania", t.y. Viešpaties apsireiškimas-pasirodymas. Kalėdų Betliejaus paslaptis pasaulyje pradėjo naują erą: Viešpats atėjo žmonijos vaduoti! Tam įvykiui atminti katalikų Bažnyčia labai iškilmingai švenčia Kalėdas — Kristaus gimimą. Bet daugelyje kraštų nuo seno lygiai iškilmingai švenčiama Kristaus atėjimo viešas pripažinimas: žmonijos atstovai — Trys Karaliai, arba Rytų šalies Išminčiai, „atėjo su dovanomis jo pagarbinti".

Kaip kiekviena paslaptis, taip ir Kristaus apsireiškimas pasauliui, yra sunkiai suprantama ir iššaukia įvairias reakcijas. Vieni, kaip trys išminčiai, nuolankiai ją priima ir neša savo kilniausias dovanas: auksą, mirą ir smilkalus, kiti gi, priešingai, jaučia tame sau pavojų ir „ieško jį nužudyti". Ir tai nesiribojo vien tik Erodo laikais. Epifanija — Viešpaties pasirodymas suskaldė žmoniją į du frontus, kurie nepaliaujamai tęsiasi per visus istorijos amžius. Senoji pagonybė, lygiai kaip ir mūsų laikų modernieji pagonys, nenori nusilenkti Betliejaus Kūdikiui, kuris atnešė naujų tiesų dėsnius. „Jie gi labiau mylėjo tamsybes..."

Kristus tai gražiai išreiškia savo maldoje, užrašytoje šv. Mato Evangelijoje (11, 25): „Aš garbinu tave, Tėve, dangaus ir žemės Viešpatį, kad tai paslėpei nuo mandrųjų ir gudrųjų ir tai apreiškei mažutėliams!" Taip pats Kristus pabrėžia dvejopą jo mokslo sutikimą. Tie, kurie didžiuojasi savo galybe, mokslu, turtais, moksliniais laimėjimais, raketomis ar sputninkais, kurie mano savo jėgomis galį išaiškinti visas paslaptis, stebuklus, tie ne nori apreiškimo iš dangaus. Jie yra vadinamieji šio pasaulio „gudrieji". Ir jiems Epifanija yra paslėpta!

Priešingai — „mažutėliai". Jie laukė Kristaus atėjimo, žvelgė į dangų ieškodami Betliejaus žvaigždės pasirodymo. Su džiaugsmu sekė jos šviesos spindulį ir atėję pagarbino jį. Tai visų tikinčiųjų krikščionių kelias.

Bet ar ne nuostabus yra Kristaus šis žmonių suskirstymas? Paprastai visur „išmintingam ir gudriam" priešpastatoma „neprotingas, kvailas". Gi čia Kristus priešpastato „mažutėlius". Argi tik vaikai tegali suprasti Dievo paslaptis, kurios lieka paslėptos „gudriesiems"? Ne! Čia Kristus kalba apie nusižeminimą, su kuriuo tegalima priimti amžinąsias tiesas. „Išmintingieji" yra per daug puikūs nusižeminti tiesai, kuri prašoka jų jėgas. Jie nenori priimti to, ko patys nesupranta ar negali savo protu išsiaiškinti. Tai racionalistai, materialistai ir visi šio pasaulio „gudruoliai", kurie iš viso atmetą apreiškimą.

Tikrasis mokslas gi negali būti priešingas religijai. Tai įrodė daugybė garsiausių mokslininkų ir tyrinėtojų. Kaip Trys Karaliai, Persijos Išminčiai, taip lygiai moderniųjų laikų mokslininkai, Amperas, Newtonas, Pasteuras ir tūkstančiai kitų garsenybių, nebijojo būti „mažutėliais" ir nusilenkti visatos Kūrėjui.

Koks yra mūsų nusistatymas? Kuriai kategorijai priklausome? Ar Kristaus Epifanija-Apsireiškimas veda mus į Betliejų sudėti prie Kūdikėlio kojų mūsų dovanas: auksą, mirą ir smilkalus?

Roma, 1963. **Mons. Cleras**

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

ECCLES — sausio 13 d., 12.15 val.

MANCHESTER — sausio 27 d., 10.30 val.

LEICESTER — sausio 13 d., 12 val., 72, Mere Rd.

CORBY —sausio 20 d., 12 val., Occupation Road.

DERBY — sausio 27 d., 11 val., Bridge Gate.

Nori muziejaus b. Varnių seminarijos rūmuose

(E) Varnių kai kurie gyventojai susirūpinę b. seminarijos rūmuose įsteigti vad. kraštotyros muziejų. Esą, tuose rūmuose mokėsi A. Strazdas, A. Vienažindys, A. Baranauskas, botanikas A. Pabrėža, gyveno ir kūrė M. Valančius, lankėsi Žemaitė, vėliau rūmai buvo susiję su 1863 m. sukilimu, dar vėliau buvusi koncentracijos stovykla, Varnių skulptorius D. Lukoševičius net diplominį darbą paskyręs buv. politiniams kaliniams. Tad norima kuo nors atžymėti buv. laikus ir tai atlikti „kraštotyros" vardu. Ligšiol kultūros min-ja Vilniuje nutarusi vieną rūmų kambarį sutvarkyti „visuomeniniais pagrindais".

PO KANADIŠKU DANGUM

(Tęsinys iš pr. numerio)

RAŠO **PRANYS ALŠĖNAS**

Dvi lietuviškosios Toronto parapijos

Ne tik Toronte, bet ir Montrealyje yra po dvi lietuviškas parapijas. Jų yra ir dar kitose vietose. Yra parapijų ir vad. kapelionijų, tačiau rašydamas apie lietuviškąją veiklą, kaip skaitytojai pastebės, bazuojuosi daugiausia Torontu. Kodėl? Todėl, kad šioj kolonijoj tenka gyventi ir šios kolonijos gyvenimas man geriausiai pažįstamas. Lietuviškoji veikla gana gražiai ir beveik panašiais tempais reiškiasi, jei ne visose, bent daugumoj Kanados lietuvių kolonijų. Todėl, skaitydami apie Torontą, skaitytojai galės susidaryti vaizdą ir apskritai apie Kanadą ir jos lietuvius.

3-čiosios Lietuvių Dienos metu Montrealyje per pamokslą kardinolas Leger naujojoj Montrealio liet. Aušros Vartų parapijos bažnyčioj yra pasakęs: „Šie gražūs Dievo Namai bus jūsų Tėvynės lietuviškas kampelis Kanadoj".

Tokiais lietuviškais kampeliais lietuviškosios bažnyčios šiapus Atlanto tikrai yra. Nūdienė Toronto lietuvių kolonija turi jau dvi savas parapijas: Šv. Jono parapijos bažnyčią, senesniųjų lietuvių ateivių pirktą ir statytą, o bendromis jėgomis senųjų ir naujųjų lietuvių, klebonaujant toje parapijoj kun. P. Ažubaliui ir talkininkaujant pastoraciniam darbe kun. Dr. J. Gutauskui (dabar kun. Dr. J. Gutauskas — jau naujai įsteigtosios Delhi, Ont., Šv. Kazimiero vardo liet. parapijos klebonas) ir kapel. B. Pacevičiui, — toji bažnyčia, o taip pat ir salė, esanti po bažnyčia, restauruotos, padidintos, sumodernintos.

Šv. Jono parapija yra pastačiusi didoką pastatą ir Springhurst vasarvietėje, kur daugelis lietuvių yra įsigiję vasarines vilas. Tenai, tame parapijos pastate, vasarotojams laikomos pamaldos.

Prisikėlimo parapija, įsteigta lietuvių Tėvų Pranciškonų, vadovaujama Tėvo Placido, OFM, yra dar visai jauna, nors jau daug padariusi: įsigijusi reikiamas patalpas, sukonsolidavusi didoką skaičių parapijiečių (per 1000 šeimų) ir t.t.

Pirmuosiuose šios parapijos pastatuose laikomos pamaldos ir vyksta kitas lietuviškasis gyvenimas.

Viršutinioji salė, kurioj dabar laikomos pamaldos, talpina 700 asmenų, apatinioji — 1000. (Tai labai puiki, moderniška ir erdvi salė — auditorija). Be to, svetainėj tilpsta 300 žmonių. Šiai statybai jau išleista netoli pusės milijono dolerių. Torontiečiai lietuviai gali užtarnautai didžiuotis prieš kitataučius, turėdami tokią modernią salę, talpinančią 1.000 žmonių, kuri beveik neatsilieka savo puošnumu ir moderniu įrengimu nuo puošniausios miesto auditorijos, kurios savininkas — Eaton's Co.

Lietuvių Namai

Šalia lietuviškųjų parapijų, Toronte yra dar vienas kultūrinis židinys. Tai Lietuvių Namai, visų lietuvių šerų pagrindu pirktas kultūrinis centras.

Juose turi biurus KLB organizacija, prisiglaudęs lietuvių bankelis „Parama", tenai daro repeticijas Toronto reprezentacinis choras „Varpas", vadovaujamas muz. St. Gailevičiaus, veikia knygynas, skaitykla, vyksta susirinkimai, suvažiavimai ir kiti parengimai.

Lietuvių Namų skola kasmet mažėja, o patys Namai kaskart tobulinami, plečiami (pristačius priestatą), gražinami, įsigyjama daugiau ir moderniškesnio inventoriaus, sienos puošiamos lietuvių dailininkų kūriniais, stalai — lietuviškais drožiniais, skulptūromis. Pristatytasis priestatas žymiai padidino Namų talpą. Taipogi padaryta ir daugiau kitokių pagerinimų.

Chorai

Toronto liet. kolonija šiuo metu turi bene 5 chorus: tai abiejų parapijų suaugusių chorai ir abiejų parapijų jaunimo chorai. Šv. Jono parapijos chorui vadovauja muz. S. Gailevičius, o jaunimo chorui — kapel. kun. B. Pacevičius. Prisikėlimo parapijos abiems — suaugusiųjų ir jaunimo — chorams vadovauja kun. Br. Jurkšas. Be to, Toronte labai gražiai veikia bendras reprezentacinis choras „Varpas", vadovaujamas muz. S. Gailevičiaus, ir kvartetas, kuriam vadovauja taipogi Gailevičius.

„Varpas" nuolat atstovauja lietuvių dainos menui visokiausiuose minėjimuose, savuose ir tarptautiniuose (kaip Pabaltijo Federacijos rengiamuose Birželio įvykių minėjimuose ir kitur).

Scenos mėgėjai

Toronto lietuviškajai visuomenei neleidžiama per daug išalkti ir scenos menosrity. Pasiaukojusių scenos meno vadovų — kun. B. Pacevičiaus, J. Jagėlos, Kalūzos, Greičiūno ir kitų — dėka dažnai gėrimės sceniniais vaidinimais. Čia yra pakankamai ir pasiaukojančių aktorių, kurie, susibūrę į scenos meno mėgėjų grupę, yra pastatę net tokį veikalą, kaip Šilerio Vilių Telį.

Maironio vardo pr. mokykla

Tai šeštadieninė Toronto lietuvių vargo mokykla, kuri tačiau gali didžiuotis savo nuosekliu ir reguliariu kasmetiniu veikimu, o taip pat ir bene didžiausiu skaičiumi visame Š. Amerikos žemyne mokinių. Pvz., šiemet tą mokyklą lanko 500 lietuviukų ir lietuvaičių. Mokyklos vedėjas — J. Gustanis.

Ypač gražiai reiškiasi bendrinė organizacija — KLB-nė.

Iš kitų kultūrinės ir visuomeninės veiklos veiksnių minėtini: Kanados Liet. Kultūros Fondas, išvaręs gražią kultūrinę vagą, skelbęs net mūsų kūrėjams konkursą. Be to, paminėtina ir lietuviškoji radijo valanda „Tėvynės prisiminimai", jau 10 metų veikianti, vadovaujama J. R. Simanavičiaus.

Lietuviškomis knygomis torontiečius aprūpina net trys knygynai: du veikiantieji prie abiejų parapijų, o trečiasis — Liet. Namuose.

Ne be reikalo prieš keletą metų teko skaityti „Draugo" literatūriniam priede statistikos duomenis apie knygų pirkimą lietuviškose kolonijose, ir iš tos statistikos paaiškėjo, jog Torontas lietuviškų knygų pirkime nepaskutinėj vietoj. Tenai buvo parašyta, jog Čikagoj kiekvienam 1000 lietuvių parduodama viena naujai išėjusi lietuviška knyga, Bostone tūkstančiui neišeina nė viena, Montrealyje — 2, Toronte — 5, o Hamiltone, tojoj veikliausioj Kanados, o gal ir viso pasaulio lietuvių kolonijoj, tūkstančiui lietuvių parduodama net dvidešimt naujai išėjusių lietuviškų knygų. Gal užtai Hamiltonas turi ir savo knygų leidyklą „Rūtą", vadovaujamą Pr. Enskaičio.

Dar paminėtini dalykai

Visai Toronto, o juo labiau visos Kanados lietuvių veiklai nušviesti reikėtų parašyti ištisą knygą. Tačiau šioj studijėlėj tepaduodami gal tik padriki faktai, kurie truputį padės skaitytojams šį tą sužinoti apie Kanadą ir Kanados lietuvius.

Beje, kanadiečiai lietuviai neseniai įsigijo ir savas tautines kapines, kur amžino poilsio guls vien tik lietuviai, nesimaišydami su kitais. Jų kapus puoš lietuviško stiliaus paminklai, iškaltais lietuviškais įrašais ir mirusiųjų vardais bei pavardėmis. Prie kapinių vartų stovės savos kūrybos paminklas - obeliskas, su lietuviškuoju smūtkeliu, kurio konkursą neseniai laimėjo dail. T. Valius. Antroji konkurso premija atiteko dail. N. Kulpavičienei.

Beje, dar pridurtina ir tai, kad Kanada turi ir Nepr. Lietuvos konsulą. Mirus Gen. Konsului Vyt. Gyliui, ilgesnį laiką lietuviai nebeturėjo savo konsulo, bet dabar džiaugiasi vėl beturį. Juo paskirtas ilgametis diplomatas Dr. J. Žmuidzinas. Iš Montrealio jis atsikėlė į Torontą.

Lydėjo jaunuolius į kariuomenę, ragino kelti politinį lygį

(E) Gruodžio 10 d. Vilniaus visuomenė dramos teatro salėje turėjo susitikimą — buvę išlydėti jaunuoliai, vykstą tarnauti sovietinėje kariuomenėje. Partijos, komjaunimo pareigūnai sakė kalbas. Jaunuoliams linkėta ne tik įsisavinti kovinę techniką, bet ypač kelti politinį lygį, o tai, esą, jiems padėsią, kai reikės, apsiginti... Taigi, įtaigota: būkite geri komunistai, ir jokie pavojai jums nebus pavojingi.

119.000 tonų svoris Lietuvos vaikams ir jaunuoliams

Lietuvos komsomolo sekretorius rusas Čirikovas per „Komjaunimo tiesą" ragina pionierius ir moksleivius, komjaunuolius ir jaunuolius rinkti metalo laužą. Kaip jis tvirtina, turi būti surinkta 119.000 tonų. Toks nustatytas planas. Suminėjęs gerus rinkėjus, jis pateikia pačius patraukliausius duomenis: štai iš to laužo šitiek išeis traktorių, o dar tiek automašinų. Vadinas, rinksite laužą, tai atliksite labai naudingą darbą.

O ar iš to laužo tikrai nebus gaminami tankai ir artilerijos pabūklai pasauliui užkariauti? Ar aniems dalykams būtinai reikia naujo plieno, o tik traktoriams ir automašinoms tinka ir senas?

Mums atrodo, kad sovietams užtektų plieno, jei mažiau būtų gaminama tankų. Taip pat mums atrodo, kad valstybei turėtų būti gėda išnaudoti šitaip vaikus ir jaunimą. Už metalo laužą turėtų būti mokama, kaip ir visur pasaulyje, tai tada nereikės nei išnaudojimu verstis, nei tuo gėdingu reikalu straipsnius rašinėti.

Jau siunta, JAV keliant bylą komunistams

(E) Vašingtone, JAV, iškėlus bylą komunistams, gruodžio 10 d. šį įvykį komentuoti pavesta Vilniaus radijo bendradarbiui Levinui. Jis piktai puolė JAV įstatymus, komunistus Amerikoje pristatė kaip „dorus žmones, karštus patriotus ir liaudies interesų gynėjus". Tariamąjį komunistų persekiojimą Levinas sulygino net su Hitlerio metodais ir piktinosi, kad komunistams, girdi, norima prikergti etiketę „svetimo krašto agentai". Levinas piktinosi ir dėl to, kad maždaug tuo pačiu metu iš įvairių miestų į Vašingtoną buvo pakviesti liudyti į antiamerikinės veiklos posėdžius asmenys, dalyvaują judėjime „kovojant už taiką" ir pan. Girdi, visi mėginimai JAV-se pasmerkti komunistus turėsią sužlugti, o pasaulis įsitikinsiąs, kad į kaltinamųjų suolą pasodinta Amerikos demokratija (gruodžio 17 d. teismo sprendimu JAV komunistai jau nubausti stambiomis piniginėmis baudomis — E.).

Sniečkus apie sukčius Lietuvoje

(E) Savo kalboje LKP CK plenume Vilniuje, pirmasis sekr. A. Sniečkus karto jo teiginius apie sukčius, kyšininkus ir kt., jau Lietuvoje, priminė, kad sukčiai mėsos kombinatuose prisigrobę iš valstybės vertybių maždaug milijono rb. sumai, esą, vykstąs tardymas ir dėl mėsos grobstymo, jos pardavinėjimo Kapsuko (Marijampolės) parduotuvėse, vykstą grobstymai ir grūdų srity. Sniečkus teigė: Lietuvoje perėjūnai, vertelgos stambiu mastu spekuliavę grūdais, neteisėtai įgytais... Kazachstane. Sniečkus — ištikimas Maskvos įsakymų vykdytojas, jis savo kalboje Vilniuje (buvo dar ir diskusijos) pripažino, kad, girdi, dabar ypač tenka besąlygiškai vykdyti partijos, vyriausybės direktyvas, kitaip tariant — įsakymus iš viršaus.

Dabartinis Berlynas

LIETUVIŲ KOLONIJA

Kai gana staigiai turėjau važiuoti į Berlyną, tai nespėjau tinkamai sužinoti, ar dar ten yra lietuvių, kas jie tokie ir kur gyvena. Tačiau P.L.B. Vokietijos Kr. Valdyba čia padėjo užmegzti ryšį, o dar ir iš šalies gavau vieną adresą.

Vieną dieną po pietų autobusu nuvažiavau nurodytuoju adresu pas G. Gatvė gražiai, plati, medžiais apsodinta. Soduose gyvenamieji namai. Visi tie namai atrodė gana turtingi, bet ne per moderniški.

Atidarė paskambinus vokietė, bet G. dar nebuvo grįžęs iš darbo. Tad lūkuriavau gatvėje ir čia jį sutikau, nors ir nepažįstamą. Jis pakvietė mane pas save, atsiprašydamas, kad labai dar prastai gyvena. O gyvena jis rūsyje.

Kalbėdamiesi prisimenam Kauną, kai jis dirbo Hamburg-Amerika bendrovėje. Jis buvo sovietų nelaisvėje. Dabar dirba vokiečių Raudonajame kryžiuje, tikisi neužilgo gauti padoresnį butą ir vesti, nors jam jau apie 60 metų. Dar rūpinasi gauti pensiją. Kai paklausiau jį apie kitus lietuvius Berlyne, jis nustebo. Jis šiandien kalbąs lietuviškai pirmą kartą po 17 metų pertraukos! Jis prašė padėti jam užmegzti ryšį su P., su kuriuo vėliau turėjau susitikti. Jis taip pat nežinojo, kad užsienyje leidžiami lietuviški laikraščiai, ir prašė mane atsiųsti jam paskaityti.

Kitą dieną P. turėjo aplankyti mane, nes buvome telefonu susitarę. Jo irgi nepažinojau. Ramus vyras, irgi gal jau per 60 metų. Lietuviškai kalba labai gražiai ir lėtai. Jis yra baigęs universitetą, turėjo labai gerą tarnybą Kauno miesto savivaldybėje, vėliau juriskonsultu. Kaip ir G., savo metu „repatriavo" į Vokietiją. Vokietijoje ėjo teisėjo pareigas. Paskui pateko ir į koncentracijos lagerį. Ten taip buvo nusilpęs, kad grįždamas iš stoties iki savo gyvenamosios vietos apie 1,5 kilometro kelio ėjęs 1,5 valandos ir vos parėjęs... Dabar jis gauna gerą pensiją, nusipirko sau namukėlį ir gyvena pats vienas. Jis man gana daug papasakojo apie lietuvius, kurie buvo Berlyne, bet jų čia jau nebėra. Pasakojo, kad kol dar gyvas buvo tėvas Kippas, buvęs Kaune jėzuitų gimnazijos direktorius, tai jis šiek tiek jungdavo lietuvius čia, o dabar niekas tikrai nežino, kur jie ir ar iš viso dar yra.

Su juo mano pasimatymas buvo ilgiausias. Jis davė man adresą dar vienos lietuviškos šiemos.

Šita šeima — vienintelė „normali" šeima, kurią aplankiau Berlyne. Vyras ir žmona dirba ligoninėje, duktė taip pat dirba. Jie turi įsigiję naujai pastatytuose namuose butą išsimokėtinai. Baldai gražūs, moderniški. Viskas blizga. Jie užsisakę lietuvišką laikraštį, bet apie kitus lietuvius Berlyne irgi beveik nieko negalėjo pasakyti. Paminėjo vieną porą, bet, sako, jie ramiai sau gyvena ir jų neverta dėl senatvės trukdyti.

Tai ir visi lietuviai Berlyne, kuriuos spėjau surasti per tą trumpą laiką. Bet man kažkodėl atrodė, kad jų ten turi būti daugiau. Deja, kur juos rasti?

V. Čekauskienė

Laisvoji tribūna

SAVO LAIŠKŲ TVARKYMAS

RAŠO **DR. J. DEVEIKĖ**

Šiandien kiekvieno lietuvio pastogėje yra laiškų. Normalu. Niekad išorinės sąlygos nevertė mūsų taip daug susirašinėti. Išgyvenom nepaprastus laikus, kurie atsispindėjo korespondencijoje, o ši tuo pačiu įgijo labai didelės vertės, kaip istorinė medžiaga.

Vieni, suprasdami šitokiomis gyvenimo sąlygomis vedamojo susirašinėjimo prasmingumą, saugojo jį, kiti...

Šias eilutes skiriu tiems, kurie gautuosius laiškus išsaugojo arba žada ateityje saugoti.

Jeigu daugiau susirašinėjama, tai tų laiškų susidaro nemažas kiekis, ir laikas nuo laiko reikia jį pravėdinti, patikrinti, o gal ir pertvarkyti. Susidaro nauji ryšiai, dalis brangių žmonių atsisveikina su šiuo pasauliu.

Kažkaip jau taip yra, kad archyvas dažniausiai patikrinamas arba ruošiantis mirti, arba keliantis į naują pastogę. Tais atvejais jį peržiūrint rūpinamasi svarbiausia, kas palikti arba su savimi pasiimti, o kas sunaikinti. O normaliai archyvas turėtų būti kiekvienų metų gale peržiūrėtas, patikrintas, sudarant naujas sistemingas grupes arba senąsias papildant nauja korespondencija.

Paskutiniuoju metu, pririšta skausmingai prie lovos, mėginau padaryti generalinį savo archyvo patikrinimą. Nežiūrint visų trūkumų arba tiksliau — spragų, kai jų lieka gal kokių pora tūkstančių, patikrinimas užtrunka savaitėmis ir sukelia nuovargį, kurio, rodos, ir priešui nelinkėtum. Bet užtat galima iškelti dvi pagrindines pastabas: a) visų pirma, kokios sistemos reik griebtis, kad tokiam tvarkymui reiktų ko mažiausiai laiko sugaišti, o antra — laiškų vertės. Žinoma, paprasčiausiai yra tvarkyti alfabetine tvarka, arba užvedant kietų papkių bylas arba vokus, atskirai išskiriant tuos asmenis, su kuriais dažniau susirašinėjama.

b) O dėl laiškų vertės tai tikras kurjozas. Karališkų šeimų narių, didelių politikų laiškai tokie malonūs ar įspūdingi pradžioje, bet keliolikos metų perspektyvoje pasidaro blankūs. Jų buvimas, visų pirma, atrodo įdomus gavėjui. Daugiausia tai mandagumo laiškai, kurie dažnai, išskyrus patį parašą, istorinės vertės neturi. Valstybiniai archyvai, jų asmeninė korespondencija su jaunystės draugais arba artimais bendradarbiais bus visad pirmasis šaltinis jiems ir jų gyvenamajam laikotarpiui apibūdinti. Bet užtai koks įdomus, kad net ir neprityrusia ranka, surašytas nuoširdus kokio įvykio arba išgyvenimo aprašymas!

Žinoma, yra laiškų, arba asmenų, kurių laiškai nuo pirmos dienos yra ir lieka labai įdomūs.

Yra tokių, kurių paskelbimas šiandien sukeltų nemaža triukšmo, bet vis tiek juos reikia saugoti, ne, dienos aistroms aprimus, tai bus tik įdomesnė mūsų tautos veido iliustracija. Kaip būtų miela, kad šiandien turėtumėm perkūniškos nuotaikos laiškus, surašytus, pvz., Daukanto, Narbuto ar kitų! Juk istorija atsiranda tik tada, kai susidaro daug smulkių asmeniškų istorijėlių. Jei prancūzai nebijo daug kalbėti apie savo karalių meilužes, tai kodėl gi mums atrodo slėptina ir baisu paprastas ir normalus kūrybingos tautos didnamiškų vaikų pasičiaudėjimas. O grįžtant prie mūsų kasdieniškų laiškų, kas gi būtų įdomiau, ar koks XIX amžiaus caro laiškas, ar pusraštės kaimietės aprašymas, ką ji tokią ar kitą dieną valgė, dirbo arba ką dėvėjo? Nėr ko sakyti, tai savaime aišku, kaip lygiai aišku, kad kokio nors partijos vado ar departamento direktoriaus laiškas pradžioje atrodė daug įspūdingiau, negu toks pats, gautas iš Tumo ar į jį panašaus. O šiandien!!

Taip išauga vienas didelis šauksmas: teneprasiveria nė vienos lietuviškos lūpos sakyti: „Tai ką čia saugosi, mano susirašinėjimas neįdomus, paprastas".

Galimas dalykas, kad šiandienos akimis žiūrint jis ir yra toks. Bet ar jis bus toks po keliasdešimt, po šimto metų!

Šalia to šauksmo auga ir patyrimas: a) kiekvienas laiškas, kaip didžiausias mūsų tautos turtas, saugotinas. Reikia žinoti, kad net labai saugant vis tiek dalis laiškų išgaruoja, ir keisčiausia, kad kartais patys įdomiausi.

b) Tvarkant archyvą, nepaprastai trukdo popieriaus formatas; laikas jau, kad kiekvienas lietuvis pasirinktų savitą formatą, o jeigu galima — net spalvą. Labai svarbu popieriaus kokybė; šitam tikrai nereiktų pagailėti pinigo, nes blogas popierius labai greit sudyla net ir nejudinamas.

Rinkau kiek ženklus ir vokus ir juos patikrinau. Naujų 1963 metų išvakarėse linkėdama ko geriausios kloties kiekvienam mūsų istorinės medžiagos laiškų pavidalu rinkėjui, šaukiu po galais: kodėl taip dažnai lipdot paprastus standartinius ženklus, kada šiandien kiekvienoje valstybėje tų nepaprastų laidų yra tiek daug ir paštininkai, pajutę gerų ženklų mėgėją, paprašyti, uždeda antspaudus taip, kad svarbiausioji ženklo dalis lieka nepaliesta.

VIRGULĖ

Jau gana seniai žinomas įrankis vandeniui bei kitiems žemės turtams ieškoti — virgulė (rykštė, virbalas). Šis įrankis daugiausia naudojamas vandeniui surasti, ypač jei vanduo grunte teka gyslomis.

Tai dvišaka lazdyno, karklo ar kito medžio šakutė apie 1 cm skersmens ir maždaug 30-50 cm ilgio. Virgulė gali būti ir metalinis spirale ar kitu pavidalu susuktas virbalas. Virgulininkas ima tokią šakutę abiem rankom iš apačios arba iš viršaus ir ją laiko horizontalioje padėtyje. Šitaip vaikščiojant po lauką, užėjus vandens gyslą, virgulė kylanti į viršų arba svyranti žemyn. Tai ženklas, kad šioje vietoje esą vandens. Virgulininkų teigimu, virgule pasinaudoti galįs ne kiekvienas žmogus, o tiktai labai jautrus.

Vandens ieškojimas su virgule plačiau taikomas Vakarų Europoje. Vakarų Europos virgulininkai buvo sudarę net tarptautinę organizaciją. Lietuvoje taip pat buvo mėginimų virgulę pritaikyti vandeniui surasti.

Tačiau daugumas geologų bei hidrogeologų nepripažįsta virgulės kaip priemonės vandeniui surasti. Labai dažnai virgulininkų nurodytose vietose jokio vandens nebuvo rasta. Virgulės judesius galima paaiškinti tuo, kad virgulininkas dažnai nesąmoningai tiek įtempia raumenis, kad jie verčia virgulę judėti žemyn arba aukštyn. Aiškinimas, kad virgulė juda dėl žemės spinduliavimo, magnetinio lauko pakitimų neturi mokslinio pagrindo. Kai kurių virgulininkų dalinę sėkmę galima paaiškinti tuo, kad, gerai pažindami rajono geomorfologiją bei hidrogeologiją, jie ir be virgulės gana sėkmingai gali spėti, kur galima tikėtis rasti vandens.

Doc. J. Macevičius
(M. ir G.)

TRIUKŠMAS SKATINA AUGIMĄ

Japonų medicinos mokslų daktaras Nambu ilgą laiką stengėsi įrodyti, kad nuolatinis triukšmas, kuris didmiesčiuose veikia gyventojus, žymiai sulėtina augimą. Tačiau jam teko skaudžiai nusivilti. Pasirodė, kad pelės, apgyvendintos Javatos plieno gamykloje, kurioje triukšmas siekia net 100 decibelų, išsivystė daug geriau ir harmoniškiau, negu jų bandomosios draugės ramybės sąlygose.

KAŠMIRO VILNA

Ploniausias pasaulyje vilnonis audinys yra gaminamas iš Kašmiro ožkų vilnų. Kašmire nuo seno yra žinomas toks paprotys: jaunavedys turi padovanoti jaunajai iš šių vilnų numegztą šalį, kuris turi būti toks plonas, kad jaunoji galėtų jį perverti per sutuoktuvių žiedą.

PENKIAFRANKĖS MONETOS PASLAPTIS

Įdomi istorija penkiafrankių monetų, kurias 1804 m. Nadoleonas I paleido į apyvartą. Šios monetos buvo didelės ir sunkokos. Prancūzijos gyventojai jų neėmė iš bankų. Susidariusiai padėčiai pagerinti Napoleonas sugalvojo sąmojingą būdą.

Į vieną iš penkiafrankių monetų jo įsakymu buvo įdėtas čekis 5 milijonams frankų. Jis davė teisę gauti šią beveik fantastinę sumą iš valstybinio banko.

Artimiausiu metu visa penkiafrankių monetų laida atsidūrė apyvartoje. Prasidėjo azartiški monetos-brangenybės ieškojimai. Istorijoje nėra buvę originalesnės loterijos.

Bet iki šiol 5 mln. frankų čekis, Napoleono asmeniškai pasirašytas, nebuvo pateiktas bankui. Ar yra tokia moneta? Į šį klausimą atsakoma: „Napoleonui reikia tikėti". Be to, šio šimtmečio pradžioje prancūzų vyriausybė patvirtino, kad moneta su čekiu tikrai buvusi išleista, tačiau garantavo 5 mln. frankų apmokėjimą be procentų, kurie susikaupė daugiau kaip per šimtą metų.

Kurgi ta moneta? Jos paslaptis taip ir neatskleista.

Europos lietuvių kronika

LONDONAS

LITERATŪROS VAKARAS LONDONE

DBLS išleido Vlado Šlaito eilėraščių rinkinį „Be gimto medžio".

Šitam įvykiui atžymėti Londono Lietuvių Namuose sausio 19 d. ruošiamas literatūros vakaras, į kurį jau yra pažadėjęs atvykti knygos autorius Vl. Šlaitas. Taip pat kviečiami visi šioje saloje gyvenantieji rašytojai.

CENTRINIO SKYRIAUS PRANEŠIMAS

DBLS Centrinio Skyriaus atstovų į DBLS visuotinį suvažiavimą, Centrinio Skyriaus Valdybos narių ir Revizijos komisijos narių rinkimai, kaip ir kasmet, bus pravesti korespondenciniu būdu.

Centrinio Skyriaus Valdyba laukia iš visų Skyriaus narių siūlymų kandidatų į minėtuosius C. Sk. organus.

Kandidatų vardus ir pavardes su jų raštiškais sutikimais būti renkamais prašoma prisiųsti C. Sk. Valdybai iki 1963 m. sausio 31 d. šiuo adresu:

1, Ladbroke Gardens, London, W. 11.

Centrinio Sk. Valdyba.

PABALTIEČIŲ BALIUS

Netrukus bus platinami bilietai į pirmąjį lietuvių, latvių ir estų bendrai ruošiamąjį balių Londone, kuriam yra išnuomota graži salė „Majestic Rooms" šeštadieniui, 1963 m. sausio 26 dienai.

Balių ruošia Baltų Taryba ir į jį kviečia Londone ir provincijoje gyvenančius lietuvius.

SKULPTORIUS A. BRAZDYS KARALIŠKOJE AKADEMIJOJE

Jaunas skulptorius Antanas Brazdys, 24 m. amžiaus, baigęs Čikagoje meno akademiją ir ten jau pasireiškęs ir gavęs 2.500 dolerių premiją už savo darbus, atvažiavo į Londoną Karališkoje Meno Akademijoje pagilinti studijų moderniosios skulptūros srityje.

Brazdžių šeima po šio karo gyveno Anglijoje ir vėliau nusikėlė į JAV-bes.

WOLVERHAMPTONAS

NAUJOS KATALIKĖS

Kalėdų išvakarėse Švč. Marijos ir šv. Jono bažnyčioje Wolverhamptone Mykolo Narbuto žmona Marija Sedgeleytė buvo priimta į Romos Katalikų Bažnyčią. Kiek anksčiau čia pat į katalikus priimta Broniaus Baronėno žmona. Moterystės šliubą gavo minėtoje bažnyčioje.

Naujoms katalikėms nuoširdūs sveikinimai.

MANCHESTERIS

Vaikų Eglutė

1963 m. sausio 12 d., šeštadienį, 4 val. p.p., Manchesterio Liet. Soc. Klubo patalpose rengiama

Vaikų Eglutė.

Programą išpildys Manchesterio skautai ir Sekmadieninės mokyklos mokiniai. Kalėdų senelis eglutės metu visus vaikučius apdalys dovanėlėmis. Po eglutės vaikučiai bus pavaišinti arbatėle.

Kviečiami atsilankyti visi, ypač tėvai su mažaisiais.

Klubo Valdyba

BRADFORDAS

KLUBO SUSIRINKIMAS

Sausio 20 d., sekmadienį, 3 val. p.p., šaukiamas Vyties Klubo narių

Metinis Susirinkimas.

Dienotvarkėje: Klubo Valdybos ir Revizijos Komisijos pranešimai, naujos Klubo Valdybos ir Revizijos Komisijos rinkimai ir kiti aktualūs reikalai.

Nesusidarius kvorumui minėtą valandą, susirinkimas įvyks vieną valandą vėliau.

Vyties Klubo Valdyba

Kviečiame pasinaudoti mūsų **Taupymo ir Investavimo Skyriaus** patarnavimu.

Jūsų sutaupos duos didžiausią pelną, jei jas investuosite į

BALTIC SAVINGS & INVESTMENTS Co.,

421, Hackney Rd., London, E.2.
Tel. SHO 8734.

Taupyti galima per kiekvieną Anglijos, Skotijos ir Valijos bankus.

Grynas metinis procentas **mokamas 6%**, kas yra lygu, įskaičius nuošimčio mokestį, 9%.

Tarpininkaujame sutvarkyti palikimo reikalus.

Smulkesnių informacijų reikalu rašyti:

Z. Juras,
421, Hackney Rd., London, E.2, England.

MŪSŲ RĖMĖJAI

Mokėdami daugiausia už sieninį kalendorių, aukų pridėjo šie tautiečiai: po 20 šilingų A. Miliūnas ir P. Kybartas, po 14 šil. B. Masėnas, P. Girnys, P. Kleinas ir B. Kmieliauskas; 10 šil. A. Misiūnienė; po 8 šil. J. Zaleckas ir V. Lizaitis; po 4 šil. S. Čereškevičius, V. Dajoras, A. Kuzmickas, P. Poviliūnas, J. Diržius, V. Lugas, J. Matuška, kun. V. Kamaitis, K. Bagdonavičius, K. Žeimys, V. Žukas, S. Macuras, J. Strumskis, J. Jakimavičius, J. Dimša, J. Matžinskas A. Česnauskas, P. Juška, J. Šukaitis, A. Masiulionis, Ad. B-tis, H. Rapins, J. Juozapavičius, M. Mikalauskas, D. Sidikerskis, J. Matulis, J. Sasnys, J. Kaminskas, G. Evaskaitienė, P. Savockis, V. Budrys, M. Sabas, K. Levinskas, S. Žilinskas, M. Ramonas, K. Klegeris, B. Mardosas, A. Žukauskas, E. Bajerčienė, J. Gechonis ir V. Kasnickas; 3 šil. L. Puras ir 2 šil. J. Zamba.

NOTTINGHAMAS

VAIKŲ EGLUTĖ

Gruodžio 29 d. buvo ledais apaugę kryžkelės ir takeliai. Bet tėveliai su vaikučiais gausiai rinkosi į Nottinghamo Meadows Community salę.

Subuvimą atidarė K. Bivainis. Jis apibūdino tos dienos reikšmę: Lietuva mažytė, bet ji buvo paruošta ne tik tautiškai, bet ir tradiciškai. Tad lietuviai ir okupuotoj Lietuvoj ir svetur palaiko savo lietuviškas tradicijas.

E. Vainorienė atsiprašė už jaunimą. Gimęs jis svetimame krašte, ir dėl to programai paruošti buvo jam per trumpas laikas.

Prasiskleidus scenos uždangai, pasigirsta Tyli naktis, kurią deklamuoja E. Jurkšaitytė, pritariant jaunimo chorui. „Gul šiandieną" gieda jaunimo choras.

Mes nulipdėm senį inscenizuoja jaunimas, pritariant akordeonu R. Podvienei. Ant kalno malūnas inscenizuoja skautų grupė. Pianinu solo Beethoveno romansą išpildo N. Vainoriūtė. Noriu miego sušoka jaunesnioji jaunimo grupė. J. Vainoriūtė atlieka Ramunėlę. Skautų choras, pritariant akordeonu R. Zaveckui, sudainuoja Suktinį. Kepurinę, Subatėlę ir Kubilą šoka jaunimo grupės dalyviai. Užbaigai visos grupės bendrai sudainuoja Daug daug dainelių. Jaunimo grupei vadovauja S. Vainorienė, skautų grupei E. Zaveckienė ir tautinių šokių grupei V. Gasperienė.

Kalėdų senelis (J. Bedulskis) pasveikino vaikučius ir tėvelius, apdovanodamas programos vykdytojus, kurių buvo net 25, ir vadovus. Paskui visi vaikučiai buvo sodinami prie puikiai paruoštų stalų. O vaikučių buvo 70. Kalėdų senelis tada visus apdovanojo dar po paketuką.

Po vaikučių baliaus prie stalų susėdo tėveliai.

Programai pasibaigus prasidėjo linksmoji dalis, kurią pravedė K. Venskaus vadovaujama „Dainos" kapela.

Tenka padėkoti E. Vainorienei, kad taip rūpestingai ir skoningai paruošė programą, taip pat šeimininkėms ir mamytėms už gražiai papuoštus stalus.

Šis parengimas ėjo visų organizacijų vardu, vadovaujant Nottinghamo DBLS Skyriui.

Buvęs

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

(Kitos pamaldos 2 psl.)

NOTTINGHAM — sausio 13 d., 12.15 val.
BRADFORD — sausio 20 d., 12.30 val.
ROCHDALE — sausio 27 d., 11.30 val.

VIENA IVANO DENISOVIČIAUS DIENA

A. SOLŽENICYNAS

Chruščiovo leidimu ši apysaka buvo išspausdinta „Novyj mir" žurnale.

Kaip tam tikra naujiena, ji susilaukė nemažo atgarsio Vakarų spaudoje.

Tos ištraukos p.m. lapkričio 30 d. ir gruodžio 1 d. numeriuose persispausdino ir vilniškė „Tiesa" su prierašu, kad Chruščiovas partijos suvažiavime reikalavęs kelti aikštėn piktnaudžiavimus valdžia, jog tokie dalykai daugiau nebesikartotų. Vadinas, tai turėtų reikšti, kad šitaip buvo, bet jau nebebus. Tačiau mes žinome, kad jeigu taip nėra, tai kitaip vis tiek yra, o tas kitaip irgi reiškia visokį piktnaudžiavimą valdžia ir terorą.

Persispausdindami čia tas ištraukas, norime atkreipti skaitytojų dėmesį, kad žiaurumai čia vaizduojami vis dėlto su tam tikra romantizmo doze, gana atsargiai. Kad taip iš tiesų yra, skaitytojai galės palyginti su laisvėje parašytais H. Tautvaišienės atsiminimais „Tautų kapinynas Sibiro tundroje".

Be kita ko, „Vienos Ivano Denisovičiaus dienos" autorius praeito karo metu buvo už drąsą ir pasižymėjimus kovose apdovanotas ordinais. Tačiau 1945 m. buvo apkaltintas ir nuteistas 8 metams. Dabar jau paleistas ir mokytojauja.

Penktą valandą ryto, kaip visada, davė ženklą keltis — prie štabo barako plaktuku daužė į bėgį. Trūkčiojantis gausmas vos prasiskverbė pro storai apšalusius stiklus ir greitai nutilo: buvo šalta, ir prižiūrėtojui nesinorėjo ilgai vargintis.

Gausmas nutilo, o už lango, kaip ir vidurnaktį, kai Šuchovas buvo nusileidęs nuo gulto savo reikalu, ta pati tamsa ir tamsa, tiktai į langą žvilgčiojo trys gelsvi žibintai: du — už užtvaro ir vienas — vidur lagerio.

Ir barako kažkodėl niekas neskubėjo atrakinti, ir nesigirdėjo, kad budintieji būtų brozdinę rėčką ant lazdų, ruošdamiesi išnešti.

Šuchovas niekada nepamigdavo, keldavo visada laiku — iki išskirstymo buvo pusantros valandos savo, o ne valdiško laiko, ir žinantis lagerio gyvenimą, visada per tą laiką galėjo kai ką užsidirbti: kam nors iš seno pamušalo suraukti užvalkalą kumštinėms; turtingam brigadininkui tiesiog į lovą panešėti sausus veltinius, kad jam nereikėtų basom trypčioti aplink krūvą avalynės ir ieškotis pačiam; arba perbėgti per asmeninių daiktų saugojimo kamerą, kai kam patarnaujant, pašluojant ar panešėjant ką nors; arba eiti į valgyklą rinkti nuo stalų bliūdelius ir krūvom gabenti juos į plovyklą — ten pavalgydins, bet tokių mėgėjų čia užtenka, net per daug, o svarbiausia — jeigu bliūdely nors kas užsiliko, nesusilaikysi, imsi laižyti. O Šuchovas tvirtai įsiminė savo pirmojo brigadininko Kuziomino žodžius; Kuziominas buvo senas lagerio vilkas, iki keturiasdešimt trečiųjų prasėdėjęs jau dvylika metų, ir pamainai, atvežtai iš fronto, plikoje proskynoje prie laužo kažkaip pasakė:

— Čia, vaikinai, taigos įstatymai. Bet žmonės ir čia gyvena. Lageryje štai kurie žūsta: kas atliekas laižo, kas pasitiki sanitarine dalimi ir kas pas vyresnybę įjunksta landžioti.

Kai dėl tų, kurie pas vyresnybę landžioja, tai, žinoma, jis perdėjo. Tokie save išsaugos. Tiktai jų gyvenimas kito krauju apmokamas...

Žvarbė šaltis. Jis dygiom adatom skaudžiai durstė Šuchovą ir vertė jį užsikosėti. Šaltyje buvo dvidešimt septyni, Šuchovas turėjo trisdešimt aštuonis. Dabar kas ką priveiks.

Ristele Šuchovas nubėgo į baraką. Liniuotė buvo tuščia, ir lageris visas tuščias. Buvo tai trumpas, tylus atokvėpis, kada jau viskam pasirengta, bet dar viliamasi, kad gal šį sykį ir nebebus išskirstymo. Sargyba tūno šiltose kareivinėse, mieguistas galvas priglaudę prie šautuvų, — jiems irgi ne pyragai tokiame šaltyje bokšteliuose trypčioti. Budintieji pagrindinėje būstinėje krosnelėn užmeta anglį. Prižiūrėtojai baigia traukti paskutinį dūmą, rengdamiesi kratai. O kaliniai, jau visai susisiaustę visus savo draikalus, pasijuosę visokiais virvagaliais, apsitūloję nuo smakro iki akių visokiais skudurais nuo šalčio, — guli viršum antklodžių ant gultų su veltiniais ir, užmerkę akis, ilsisi. Kol brigadininkas riktels: „Kelt!"

Snūduriavo kartu su visais ir 104-oji brigada. Tiktai brigadininko pavaduotojas Pavlo, krutindamas lūpas, kažką pieštuku skaičiavo, tiktai ant viršutinių narų baptistas Alioška, Šuchovo kaimynas, švarutėlis, nusiprausęs, skaitė savo užrašų knygutę, kurioje buvo perrašyta pusė evangelijos...

Ir štai brigadininkas prakarkė, atsistojo ir paskelbė:

— Šimtas ketvirtoji! Kelk! Išeik!

Ir staiga visa brigada, snaudusi ar nesnaudusi, pakilo ir žiovaudama patraukė prie išėjimo. Brigadininkas devyniolika metų sėdi, jis į liniuotę nė minutės anksčiau neišgins. Pasakė — „išeik!", vadinasi, daugiau nepratempsi...

— Apatinius baltinius atiminėja!..

Tokia jau lagerio dalia, ir Šuchovas įprato: tiktai ir žiūrėk, kad už gerklės tavęs nepagriebtų.

Kodėl — baltinius? Baltinius patsai viršininkas išdavė?! Ne, kažkaip ne taip...

Juk kratai stovėjo dar dvi neišrengtos brigados, ir visa 104-oji matė: iš štabo barako pasirodė režimo viršininkas leitenantas Volkovojus ir kažką riktelėjo prižiūrėtojams. Ir prižiūrėtojai, kol nebuvo Volkovojaus, šiaip taip sliunkinėję-kratinėję, suerzėjo, puolėsi kaip žvėrys, o ju viršila riktelėjo:

— Marš...kinius atsi...sagstyti!

Ne tik kad lageriniai, ne tik prižiūrėtojai, sako, Volkovojaus bijojo net pats lagerio viršininkas. Pats dievas išgamą paženklino — tokią pavardėlę davęs — kitaip, kaip vilkas, Volkovojus nežvelgia. Tamsus ir ištįsęs, ir spitras — greitai šmižinėja. Išners iš už barako: „O čia kas surinko?" Neišsisuksi.

Pirmiau jis dar rimbą nešiojosi, storą, kaip ranka iki alkūnės, odinį, susuktą. Pasakoja, kad BUR-e*) juo raižydavo. Arba per vakarinį patikrinimą susiburs lageriniai prie barako, o jis slapčiom užslinks už nugaros, ir kad kirs rimbu per sprandą: „Kodėl rikiuotėn nestoji, dvėseliena?" Kaip banga nuo jo žmones nuplau davo. Nusvilintas už sprando stversis, nusišluostys kraują, tyli: kad, ko gero, dar karcerio užtaisys.

Dabar kažkodėl jis rimbo nebenešioja.

Įprastiniame apžiūrėjime ne vakare, tai nors iš ryto per šalčius tvarka buvo pakenčiama: kalinys atsisagstydavo ir išskleisdavo vatinio skvernus. Taip ėjo po penkis, ir penki prižiūrėtojai priešais stovėjo. Jie papliaukšėdavo lageriniui per atsegtos šimtasiūlės šonus, plodavo per vienintelę kišenę ant dešinio kelio, patys gi mūvėdavo pirštinėmis, ir jeigu ką nors neaiškaus užčiuopdavo, tai netraukdavo iš karto, o tingiai klausdavo: „O čia kas?"

(Tęsinys sek. nr.)

Atostogos Sodyboje

Praėjusiais metais Lietuvių Sodyboje atostogavo (įskaitant jaunimo stovyklą) 177 lietuviai. Tai yra pats didžiausias lietuvių atostogautojų skaičius nuo pat Sodybos įsikūrimo.

Imant procentais, lietuviai sudarė 27 proc. visų atostogautojų.

Norint, kad Sodybos ateitis būtų užtikrinta ir kad ji nuolatos galėtų tobulėti, reiktų, kad lietuviai sudarytų bent pusę visų atostogautojų. Praėjusią vasarą iš viso buvo 656 atostogautojai. Jeigu ateity pusė šito skaičiaus bus lietuviai, tai Sodyba pasidarys dar labiau sava, lietuviška, ir jos likimas vargu besudarys kam nors rūpesčių.

Lietuviai atostogautojai pageidaujami ir jiems pirmenybė duodama dėl dviejų priežasčių. 1. Sodyba yra lietuvių nuosavybė, lietuviams ji buvo pirkta, ir lietuvių turėtų būti apgyventa. Apylinkės gyventojai Sodybą vadina „Lietuvos Ambasada". Tad yra svarbu, kad ji to vardo tikrai būtų ir pasiliktų verta. 2. Sodybos pajamas ir pelną nulemia ne tiek vasarotojų skaičius, kiek jų kokybė. Lietuviai labiau supranta savos vasarvietės nepriteklius ir todėl visada yra dosnesni. Jie žino, kad viršaus išleistas svaras nueis jų pačių „Ambasados" ir jos gyventojų-pensininkų išlaikymui.

Dabar kaip tik laikas užsisakyti atostogas ateinančiai vasarai. Anksčiau užsisakiusieji turi didesnę galimybę pasirinkti laiką ir kambarius. Šiais metais, kaip ir seniau, norima liepos mėnesį padaryti lietuvių mėnesiu, nes tuo metu lietuvių daugiausia atostogauja. Taip pat planuojama, kad Sekminių savaitę (birželio 1-8 d.) ir Bank Holiday metu (rugpiūčio 3-10 d.) atostogautojų galimai daugiau būtų lietuvių. Tuo laiku Sodyba yra savųjų gausiai lankoma ir todėl yra žymiai geriau ir patogiau, kad ji būtų savųjų ir apgyventa.

Baigiant dar norisi priminti, kad nežiūrint, kokia bloga būtų buvusi vasara, tas pietryčių salos kampas, kuriame kaip tik yra mūsų Sodyba, visada išlaiko gražaus oro ir saulėtų dienų rekordą.

J. Lūža

PIRMOSIOS KREGŽDĖS

Rochdalietis B. Sagurskas su žmona patys pirmieji užsisakė kambarį ateinančiom vasaros atostogoms. Tikima, kad juos greitai paseks ir kiti tautiečiai.

Ta proga primenama, kad atostogų kainos paliekamos tos pačios, kaip ir praėjusią vasarą.

Šiuo metu jau atspausdintos Sodybos reklaminės brošiūros (anglų kalba) ir siuntinėjamos norintiems užsisakyti kambarius. Atostogų reikalais kreiptis: Headley Park, Holiday Residence, Bordon, Hants, (Tel. Bordon 10)

PADĖKA

Lietuvių Sodybos gyventojai širdingai dėkoja visiems, kurie juos maloniai savo dovanomis prisiminė Švenčių proga.

Kalėdinius linkėjimus ir aukas prisiuntė: Londono Moterų Sambūris „Dainava" 21 svarą; P. Varkala 7 svarus; Bradfordo Lietuvių Klubas „Vytis" 3 svarus; Norhamptono lietuviai per A. Barančiuką 2.15.6 sv.; B. Sagurskas ir J. Ramonis po 1 svarą; A. Giedraitienė ir A. Matczak po 10 šilingų.

Taip pat reiškiama padėka Londono Parapijos Klebonui kun. S. Matuliui už prisiųstas Kūčių stalui plotkeles.

VOKIETIJA

SUBUVIMAS GIMNAZIJOJE

BETLIEJAUS PRAKARTĖLĖ VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

Kalėdos yra šeimos šventė, kurią kiekvienas nori švęsti savųjų tarpe. Ir lietuviškosios gimnazijos jaunimas grįžta kasmet Kalėdų atostogoms į savo šeimas. Tačiau ir gimnazija, ypač visus mokslo metus drauge gyvenant, tampa tarsi didelė šeimyna. Todėl suprantama, kad yra kilęs paprotys minėti čia, šitos šeimos tarpe, Kristaus gimimo šventę prieš išsiskirstant į namus.

Šios gražios iniciatyvos ėmėsi mokyt. Fr. Skėrys. Ir šiemet buvo sutarta atšvęsti prieškalėdinį Kristaus gimimo paminėjimą drauge, vadovaujant abiems, katalikų ir evangelikų, tikybos dėstytojams. Tuojau nuoširdžiai prisidėjo taip pat kiti kolegos mokytojai bei gimnazijos jaunimas. Dar prieš įžiebiant pirmąją žvakutę ant adventinio vainiko, prasidėjo rūpestinga kalėdinės pynės ruoša. Ko ne kasdien būrys žalio jaunimo su savo mokytojais aukojo laisvalaikio valandas, kad įsijaustų į kalėdinius vaidmenis, tekstus bei giesmes.

Vieną dieną Schloss Rennhof dvaras prisipildė ūžiančių karietų, o salė prigūžėjo pilnutėlė svečių ir namiškių. Atsiskleidus uždangai, prieš akis pasirodė Betliejaus reginys: prastos, bet meniškos pašiūrės prieglobstyje — kuklios ėdžios su Marija ir Juozapu. Prie jų susirinkę anos šalies gyventojai garbino žmogumi gimusį Dievą nuotaikingomis lietuviškomis kalėdinėmis giesmėmis, o į tarpus pynėsi kilnūs Evangelijos žodžiai bei kalėdinės Paslapties apmąstymai. Atėjo ir karališki išminčiai iš Rytų išreikšti savo pagarbos žmogumi tapusiam Dieviškajam Valdovui.

Dėkingai paruoštas žodinio komentaro tekstas teikė gilią dvasinę prasmę. Sužavėti tačiau buvo net ir tie, kurie nesupranto lietuviško žodžio. Kūrybiškas išradingumas, ypač personažų kostiumuose bei figūrų kompozicijoje, mokinių įsijautimas į savo vaidmenis — išskirtinai nuoširdūs buvo piemenėliai, jų gaivus giedojimas bei visas pagarbiai santūrus religinio siužeto traktavimas rodė atsiektą pažymėtiną meninės kultūros lygį, nors ir su jauna medžiaga bei kukliomis priemonėmis. Jau vien šio dalyko pakako sukurti pakiliai, dvasinei, šventiškai nuotaikai. Šią kalėdinės programos dalį ir choreografinius priedus su dideliu atsidėjimu parengė mokytoja Eliza Tamošaitienė, talkininkaujant dailininkui insp. Alfonsui Krivickui ir poniai Krivickienei.

Pertraukos metu mokyt. Skėrys pasveikino svečius rengėjų, kapeliono kun. Riaubūno ir savo vardu. Jis pakvietė Lietuvių Katalikų Misijos Vokietijoje direktorių tėv. Alfonsą Bernatonį, vietos evangelikų dekaną Trautmann ir amerikiečių kariuomenės kapelioną Reaser uždegti drauge kalėdinę eglutę. Visi trys pakviestieji tarė žodį, o du įteikė ir piniginę dovaną. Kapeliono Reaser įteiktoji buvo surinkta iš Schwetzingeno amerikiečių bei lietuvių karių ir sudarė 1839 markių. Padėkos bei sveikinimo kalbą pasakė taip pat gimnazijos direktorius kun. Br. Liubinas ir Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos narys kpt. inž. Valiūnas. Ta pačia proga buvo įteikta buv. gimnazijos direktoriaus A. Giedraičio dovana geriausiems lituanistams, šiemet A. Alisaitei (VIII k.) ir A. Hermanui (VII).

Po to mokyt. K. Motgabio vadovaujamas gimnazijos choras gražiai sugiedojo penkias kalėdines giesmes. Tada plačiai atsivėrė iš lauko durys ir kiškelių tempiamom rogutėm įžygiavo sąmojingas lietuviškas Kalėdų senis, atlėkęs raketa iš mėnulio sovietinės zonos, lydimas amerikono Santa Claus. Mažus ir didelius vaikus abu barzdylos apdalijo dovanėlėmis, prieš tai iš kai kurių išreikalavę parodyt savo sugebėjimus. Visus ypač sužavėjo snieguolių ir zuikelių šokiai.

Jauki bendra atsisveikinimo vakarienė prie žvakutėmis papuoštų stalų atbaigė šią gražią prieškalėdinę šventę, kuri sukėlė šiltų simpatijų lietuvių, amerikiečių ir vietos vokiečių visuomenėje bei aplinkinėje spaudoje.

Dalyvis — (ELI)

VORAS ALPINISTAS

Naujausi tyrinėjimai nustatė, kad viena vorų rūšis gali gyventi net 5700 m aukštyje. Jie maitinasi tuo, ką jiems atnešia vėjas. Paukščių pasitaiko 5500 m, o kai kurios peteliškių rūšys aptinkamos net 6000 m aukštyje.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.

Printed and Published in Great Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.

Redakcijos ir Administracijos adresas: **1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.**

Leidžia Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro D.B.L.S. Valdyba ir Europos Liet. Bendruomenių pirmininkai.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 40 šil., 6 mėn. 22 šil., atskiras nr. 1 šil.; dolerio kraštuose — 6 doleriai metams; Vokietijoje — DM 22.